Kendi Anlatımlarıyla

Duayen Gazeteciler.2

LAUM • Ankara Üniversitesi İletişim Araştırmaları ve Uygulama Merkezi

Kendi Anlatımlarıyla

Duayen Gazeteciler 2

Asaf Uçar
Atilla Bartırlıoğlu
Aytekin Yıldız
Behiç Ekşi
Bekir Coşkun
Bekir Çiftçi
Burhan Dodanlı
Cevat Taylan
Ercan San
Ertan Karasu
Güray Soysal
Hüdai Bayık
İstiklal Yaradılış
Kamuran Özbir
Mehmet Muhsinoğlu
Mustafa İstemi
Nazmi Bilgin
Rahmi Özyazgan
Sezai Bayar
Tahir Zengingönül
Teoman Karahun
Ümit Gürtuna
Varlık Özmenek
Yaşar Uçar

Kendi Anlatımlarıyla

Duayen Gazeteciler 2

Editör
Süleyman Coşkun

İLAUM
Ankara Üniversitesi İletişim Araştırmaları ve Uygulama Merkezi
Ankara, 2004

ANKARA ÜNİVERSİTESİ BASIMEVİ • 2004
www.ankara.edu.tr

Sunuş

Ankara Üniversitesi İletişim Araştırmaları ve Uygulama Merkezi (İLAUM), iletişim araştırmaları alanındaki bilgi üretimini artan bir hızla sürdürüyor. Bir yandan basılı ve elektronik ortamda yayınlanan Görünüm Gazetesi; Reklam, Fotoğraf ve Kısa Film Birimleri ve Haziran 2004'ten beri FM 104.8'den deneme yayınları yapan, Eylül 2004'ten itibaren de yayına geçecek olan Ankara Üniversitesi Radyosu ile iletişim uygulamalarını yürütürken, diğer yandan da araştırma projeleri ve yayınlarıyla iletişim alanında bilgi üretimine katkıda bulunmaya devam ediyor.

İLAUM'un birinci cildini geçen yıl yayınladığı Kendi Anlatımlarıyla Duayen Gazeteciler kitabının ikinci cildiyle karşınızdayız. Birinci cildin gördüğü okuyucu ilgisi ve alanda çalışan araştırmacıların eleştirel katkıları bu cildin kısa zamanda hazırlanmasında büyük etken oldu. Başlangıçta bu seriyi, yalnız Ankaralı gazetecilerin anlatımlarını içerecek şekilde planlamış ve üç ciltte tamamlamayı düşünmüştük. Ancak, birinci cildin tanıtım toplantısında Rektörümüz Prof. Dr. Nusret Aras'ın açık desteğinden aldığımız cesaretle, seriyi ülkemizin diğer duayen gazetecilerini de kapsayacak şekilde genişletmeye karar verdik. Böylece İLAUM Türkiye gazeteciliğinin yakın tarihini belgeleyecek bir seriyi okuyucuya sunacak.

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencilerinin, Öğretim Görevlisi Süleyman Coşkun'un editörlüğünde gerçekleştirdikleri bu çalışmanın iletişim tarihi araştırmalarına önemli katkı sağlayacağına inanıyorum.

Prof. Dr. Asker Kartarı
Merkez Müdürü

"Duayen Gazeteciler.2"yi sunarken...

"Kendi Anlatımlarıyla Duayen Gazeteciler"in ikinci kitabıyla karşınızdayız. Bu kitap da ilki gibi tümüyle bir öğrenci çalışması. Araştırmacı Gazetecilik dersi çerçevesinde öğrencilerimizin yaptığı geniş söyleşilerden bir bölümü de bu kitapta yer alıyor.

İlk kitap beklediğimden de büyük bir ilgi gördü. Başta Üniversitemiz Rektörü Prof. Dr. Nusret Aras, Ankara Üniversitesi Yönetim Kurulu ve Fakültemiz Dekanı Prof. Dr. Ahmet Tolungüç olmak üzere tüm yöneticilerimizden, basın örgütlerinden, gazetecilerden övücü, coşkulandırıcı destekler aldık. Kitabı başlarda üç yada en çok dört ciltte bitirmeyi planlamışken gördüğü bu ilgi nedeniyle bu ciltlerin sayısı galiba daha da artacak.

Bu övgüler sadece benim ve öğrencilerimin -kaldı ki artık onlar birer mezun ve pekçoğu mesleklerini yapmaya başlamış bulunuyorlar-coşku duymamızla kalmadı. Kitabın sunuş yazısında Ankara Üniversitesi İletişim Araştırmaları ve Uygulama Merkezi Başkanı Prof. Dr.Asker Kartarı'nın da vurguladığı gibi sorumluluğumuzu da artırdı. Bu güne kadar çalışmamız sadece Ankara'da yaşayan gazetecilerle sınırlıyken şimdi alan genişliyor. İlk kalemde yıllarca Ankara'da çalışmış ankara basınına damgasını vurmuş ancak şimdilerde Ankara'da yaşamayan gazetecileri de kapsam içine almaya başlayacağız. İşimizi biaz daha güçleştirecek ama altından kalkacağız.

İlk kitabın sunuş yazısında da belirttiğim gibi, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde Prof. Dr. Haluk Geray'la birlikte vermeye başladığımız Araştırmacı Gazetecilik dersinde öğrencilere iyi bir pratik kazandırmak için yola çıkmıştık. Gençler adlarını bildikleri meslek büyükleri ile kapsamlı görüşmeler yapabilirlerdi. Bu, onların hem kaynağa ulaşmaları açısından deneyim kazanmalarını sağlayacaktı, hem araştıracakları konu ile ilgili olarak yeni kaynaklar bulmalarına yardımcı olacaktı, hem de meslek büyükleri ile onların mesleki deneyimlerini paylaşacaklardı. Okul için de iyi bir belge birikimi sağlanacaktı.

Üç-dört yıl içinde yüze yakın gazeteci ile söyleşi yapıldı. Üç klasör doldu. Daha da dolacak. Bu çalışmaların sadece Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde kalmaması gerektiğini düşünmeye başladık. Bu çalışmalardan başta meslek profesyonelleri olmak üzere herkes yararlanmalıydı. Ankara Üniversitesi İletişim Araştırmaları ve Uygulama Merkezi'ne söyleşilerin kitap haline getirilmesini önerdik. Merkez de kabul edince elinizdeki ürün ortaya çıkmış oldu.

Basın tarihini yazanlar, o tarihi oluşturanları o tarihin kahramanlarını genellikle gözardı ederler. Oysa gazetelere, radyolara yada televizyonlara can verenler gazetecilerdir. Biz bu kitabımızla o insanların yaşam öykülerini gelecek kuşaklara aktarmak istedik.

İsimleri tarafımızdan belirlenen gazeteciler, öğrencilere biraz da kendi tercihleri göz önüne alınarak dağıtıldı. Öğrenciler önce söyleşi yapacakları gazeteci ile ilgili çeşitli kişilerden ve kaynaklardan bilgi topladılar. Görevli oldukları gazeteci ile ilgili olarak bir biyografi yazacak düzeye geldiklerine inandıklarında- aslında biraz da benim inandığımda- o gazeteciden randevu aldılar ve söyleşiyi gerçekleştirdiler. Metni okuyup eğer bazı bölümlerinin noksan olduğunu görmüşsem, o gazetecinin kapısını yeniden çalmak da gene görevli öğrenciye düştü.

Üç dört yıldır süren çalışmamız boyunca kapısını çaldığımız hemen tüm gazetecilerin ellerinden gelen desteği gösterdiklerini de

vurgulamam gerekiyor. Kapısı en çok çalınan kurumlar da Gazeteciler Cemiyeti ile Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü oldu. Her iki kuruluşun yetkilileri de ellerinden gelen katkıyı yaptılar. Onlara biraz da sıkıcı olan bu çalışmaya destekleri nedeniyle teşekkür borçluyum.

İlke olarak çalışmanın hiçbir aşamasında, pek çoğunu kişisel olarak tanımama karşın devreye girmedim. Çalışmaların sonucu gösterdi ki, devreye girsem de sonuç pek değişmeyecekti. Yüze yakın gazeteci ile yapılan söyleşi için en az dörtyüz beşyüz kişi ile görüşüldüğünü söylemem de gereksiz sanırım. Rakam ortaya koyuyor ki sadece kendileri ile söyleşi için değil başkaları hakkında bilgi almak için de gazeteci dostlarımızın büyüklerimizin kapıları birden çok çalınmak zorunda kalındı. Bütün bu çabalar sırasında sadece bir yada iki meslek büyüğümüz önerimizi reddetti. Onların da çalışmanın kapsamını ve amacını bilmemeleri yüzünden böyle davrandıklarını düşünüyorum.

Söyleşi hazırlayan öğrencilerimizden önce ciddi birer biyografi yazacak kadar bilgi toplamalarını istediğimiz, ardından yaptıkları söyleşileri tamamlatmak için de birkaç kez daha geri yollandıkları için çalışmayı Ankara ile sınırlamıştık. Ancak görünen o ki, Ankara dışında yaşamakta olan gazetecilerle de söyleşiler yapmaya başlayacağız. Kuşkusuz bu da çalışmanın kapsamını genişletecek. İlk kitap çıkarken elden geldiğince hatanın az olmasına çaba göstermiştik. Ancak gösterdiğimiz tüm özene karşın söyleşi yaptığımız bazı büyüklerimiz kendileriyle ilgili bölümlerde maddi hatalar bulunduğundan yakındılar. Yapılan hataların düzeltilerek bize yollanması halinde çıkacak yeni ciltte yer vereceğimizi duyurduk, ancak şu ana kadar herhangi bir düzeltme gelmedi. Diziyi tamamlayacağımız son ciltte bu tür hataları düzeltmek amacıyla bir bölüm ayıracağız.

Ancak zaman geçirmeden yapmam gereken bir düzeltme var. Hem söyleşiyi yapan öğrencimize, hem söyleşi yapılan gazeteci büyüğümüze karşı bir borç bu. İlk kitapta Selçuk Altan'la söyleşi yapan iki

arkadaşımızdan birinin adı Songül Coşkun olarak yazıldı. Oysa söyleşiyi yapan öğrencimizin ismi Şengül Coşgun'du. İsminin yanlış yazılmasına çok üzüldüğü ortada. Ama ondan çok daha fazla bizlerin üzüldüğünü söylememe gerek bile yok sanırım. Şengül'den tekrar tekrar özür diliyorum.

Bu kitapta hata oranını düşürebilmek için söyleşi yaptığımız gazetecilere de yeniden okuttuk. Bu yöntem işimizin uzamasına neden oldu ama, hatalar da biraz daha azaldı.

Bu arada çok sorulan hatta biraz da sitemle karşılanan bir konu var. Kitaba alınan söyleşileri seçerken hangi kriterlerin gözetildiği. İlk kitapta olduğu gibi bu kitapta yer alan söyleşilerin seçimi ve sıralaması tümüyle rasgele yöntemle yapıldı. Elimizde şimdiden iki hatta üç kitaplık malzeme bulunuyor. Dizinin önceki kitaplarında daha önemli olanların söyleşileri sonrakilerde daha az önem verdiklerimizin söyleşisinin yer alması gibi düşüncemizin olmadığını kesinlikle vurgulamak isterim. Kitabın piyasa koşulları göz önünde tutularak hazırlamaması da popüler isim aramak gibi bir sorunu ortadan kaldırmakta.

Kendi Anlatımlarıyla Duayen Gazeteciler kitaplarının bir özelliğini daha vurgulamam gerekiyor. Bu kitap, İletişim Fakültesi'nin tüm atölyelerinin işbirliği ile gerçekleşti. Gazetecilik Bölümü öğrencileri kitabın içeriğini hazırladılar. Fotoğrafcılık Ana Bilim Dalı'nın değerli Başkanı Atila Cangır başkanlığında öğrenci ve öğretim elemanları fotoğraflar için tüm çabalarını harcadılar. Ve sadece fakültemizin değil tüm üniversitenin tasarım işini yüklenen Reklam Atölyemiz de Mehmet Sobacı'nın sorumluluğunda kitabın tasarımını ve kapak düzenini hazırladı. Geçen kitapta olduğu gibi bu kitabın da dizinini ve genel düzeltisini de Araştırma Görevlisi arkadaşımız İlksen Selime Dinçtürk yaptı.

Bunlara bir de kitabın montaj ve baskısını gerçekleştiren Ankara Üniversitesi Basımevi'ni, Sayın Müdür Hakan Büyükçaylı yönetimindeki tüm çalışanlarını da eklemem gerekiyor.

Kuşkusuz çalışmanın çapı burada bitmiyor. İlk kitapta da vurguladığım gibi, Araştırmacı Gazetecilik dersini uzun süre birlikte verdiğimiz ve bu çalışmanın temellerini atmamda büyük yardımları olan Prof. Dr. Haluk Geray'la, bir ara Gazete Yayınlama Teknikleri 3 dersi kapsamında çalışmaya omuz veren Dr. Nurcan Törenli'yi belirtmem gerekiyor.

Kitabın hazırlanmasına İLAUM bünyesinde görev yapan araştırma görevlisi arkadaşlarımızın katkıları oldu. Dağıtımını İletişimliler Vakfı üstlendi. Gördüğünüz gibi tam bir işbirliği sonucu ortaya çıktı Kendi Anlatımlarıyla Duayen Gazeteciler.

Kitaba emeği geçen herkese içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Süleyman Coşkun
Ankara Haziran 2004

İçindekiler

Sunuş 3
Prof Dr. Asker Kartarı

"Duayen Gazeteciler.2"yi Sunarken... 5
Süleyman Coşkun

Asaf Uçar 12
Nur Çiftçi - Fatma Ergüzeloğlu

Atilla Bartınlıoğlu 26
Hasan Karakoçlar

Aytekin Yıldız 40
Birsen Çiçek

Behiç Ekşi 56
Meltem Uzun

Bekir Coşkun 68
Sümbül Bayrak - Mehmet Güven

Bekir Çiftçi 84
Suna Kaplan

Burhan Dodanlı 98
Deniz Tuğcu

Cevat Taylan 118
Selin Eyüboğlu

Ercan San 136
Hüseyin Gazi Kaykı

Ertan Karasu 154
Bercis Mani - Devrim Gençer - Çağdaş Ceyhan

Güray Soysal 172
Duygu Arpacı - F. Gonca Karaçay

Hüdai Bayık 188
Elif Karadenizli

İstiklal Yaradılış 202
H. Selen Orhan

Kamuran Özbir 222
Sinem Sabuncu

Mehmet Muhsinoğlu 234
Çetin Ercetin

Mustafa İstemi 258
Ayşegül İpek - Tülay Şahin

Nazmi Bilgin 276
Yılmaz Özdil - Banu Sıtkı

Rahmi Özyazgan 296
Gamze Karademir - Gökçe Atman - İlker Karagöz

Sezai Bayar 316
Ayşe Yıldırım

Tahir Zengingönül 328
Sinan Özmüş

Teoman Karahun 346
Yusuf Aslan

Ümit Gürtuna 360
Zeliha Yücel

Varlık Özmenek 370
İlken Tilki - Serdar Acil

Yaşar Uçar 384
Çağdaş Özer - Savaş Onur Şen - Levent Tabay

Dizin 400

Nazmi Bilgin

Yılmaz Özdil
Banu Sıtkı
2002
Fotoğraf: Engin Gelibolu

1950 yılında Erzurum'da doğdu. Gazeteciliğe 1971'de başladı. Çeşitli gazete ve ajanslarda muhabir, istihbarat şefi, haber müdürü, genel yayın müdürü görevlerinde bulundu. Güneş Gazetesi'nin kuruculuğunu ve sahipliğini yapan Nazmi Bilgin, çeşitli basın kuruluşlarınca altı yıl "Yılın Gazetecisi" seçildi. UNESCO Türkiye Milli Komitesi Üyeliği ve Basın İlan Kurumu yönetim kurulu üyeliği görevlerini sürdüren Bilgin, 14 yıl Gazeteciler Cemiyeti Başkan Yardımcılığı ve Genel Sekreterliği görevlerinde de bulundu. 1992 yılında Gazeteciler Cemiyeti Başkanlığı'na seçildi. Bu görevini sürdüren Nazmi Bilgin aynı zamanda 61 Gazeteciler Cemiyeti'ni bünyesinde bulunduran Türkiye Gazeteciler Federasyonu'nun Genel Başkanlığı görevlerini de sürdürüyor.

Nazmi Bilgin
(1950)

Neden gazeteciliği seçtiniz?

Baba mesleği olarak başladım ben bu işe. Benim babam da uzun yıllar gazetecilik yaptı. Daha doğrusu Erzurum'da küçük, kendimize ait bir matbaamız vardı. Oranın tozunu çok yuttum, ben. Sonra babamın siyasi hayatı nedeniyle Ankara'ya taşındık. 1960'da babam hapsedildi. Biz de dört kardeş İstanbul'a babaannemin yanına sığındık. Çok sıkıntılı günler geçirdik. Sonra tekrar Ankara'ya geri döndük. Ben gazeteciliğe babamdan gizli başladım. Okulumu ihmal ettiğimi düşünüyordu. Ondan gizli dokuz ay çalıştım. Bir gün Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idam haberini görmüş gazetede; altında benim imzam. Bana bunun bir isim benzerliği olup olmadığını sordu. Ben de değil dedim; "O, benim".

Babanızın tepkisi ne oldu peki?

Bana "Çok zor bir meslek seçmişsin oğlum. Altından kalkabilecek misin?" diye sordu. Ben de elimden geldiğince becermeye çalışacağımı söyledim.

Deniş Gezmiş'in idam haberi demiştiniz; biraz bahseder misiniz?

Asılacakları gün belli değildi. Ben 13 gün matbaada yattım. Bir gece haber geldi. İlk biz verdik haberi. Diğer gazeteler ikinci baskıda verdiler. Atlatma bir haber değildi ama herkesten önce verdik.

Babanızın eski bir gazeteci ve ünlü bir siyasetçi olması sizin meslek yaşamınızı nasıl etkiledi?

Tabii, babamdan dolayı çok sinirli günler yaşadım. Çünkü, babam bir dönem Basından Sorumlu Devlet Bakanlığı görevini yaptı. Tabii, her gören de bana Nazmi Bilgin değil de, Turhan Bilgin'in oğlu muamelesi yapıyordu. "Ben adam değil miyim? Yani neden benden değil de babamdan bahsediliyor?" diye bayağı ciddi bir kişilik kavgası dönemi geçirdim. Ama baktım ki babamdan hep iyi olarak bahsediyorlar, kötü bir şey söylemiyorlar; bir müddet sonra babamı bir referans olarak kullanmaya başladım. Ama bir süre sonra bana Nazmi Bilgin, babama da Nazmi Bilgin'in babası denmeye başlandı. Babam ölmeden kısa bir süre önce kız kardeşime "Artık bana Turhan Bilgin değil de Nazmi Bilgin'in babası dediklerine göre, Nazmi bu işi başarmış demektir" demiş. Bu beni çok gururlandırmıştı. Ama annem buna çok sinirlenmiş; "Turhan Bilgin'in yanında Nazmi Bilgin kimdir ki!" diye.

Meslek yaşamınıza nasıl, nerede başladınız?

Babamın bir arkadaşı olan Dost Yayınlarının sahibi Müfit Duru'ya gittim. Benim suç ortağım olmasını teklif ettim. O zaman Abdullah Uraz, Son Havadis'in temsilcisiydi. Birlikte ona gittik ve ona da suç ortaklığı teklif ettik ve ben Son Havadis'te gazeteciliğe başladım.

Meslek yaşamınızdaki basamakları ana hatlarıyla anlatabilir misiniz?

Son Havadis gazetesinden sonra Dünya gazetesinde haber müdürlüğü yaptım. AK Ajans'ta çalıştım. 1980'de Tercüman'a başladım ve uzun süre Parlamento'da çalışım. TRT 2'in kuruluşunda bulundum, orada gazetecilik yaptım. Son olarak BRT Ankara Temsilciliği görevini yürüttüm. Ayrıca bu televizyon için her Pazar yayınlanan Zirve isimli bir program hazırlayıp sundum. Sonra TRT'de yayınlanan "Politika Kulvarı" programını uzun süre sundum.

İlk haberinizi hatırlıyor musunuz?

İlk haberlerim röportajdı. Ama aslına bakarsanız stajyerlik döneminde insanlara iki iş verirlerdi. Birincisi Milli Piyango çekilişlerine gönderirlerdi. En angarya iş oldu çünkü. Giderdik, orada saatlerce çekilen her topu teker teker yazardık. Şimdi bakarım eğer birisi gazetede kendi falına bakıyorsa gülerim kendi kendime içimden, çünkü ben 4,5 ay kadar fal yazdım. İkinci angarya iş de oydu. Burçları yazacak insana da tembihlerlerdi ; burçlarda asla hastalık yoktur, başınıza kötü bir şey gelecek gibi şeyler yazılmaz, insanlara moral verici şeyler yazılır, diye. Ben de çok sinirleniyordum ama birkaç ay oturup her gün yazdım onları tek tek. Sonra bir gün odacımız Ali Rıza Amca geldi yanıma, dedi ki "Sen bunlarla boşuna uğraşıyorsun. Senden önceki çocuk hiç böyle yapmazdı" "Nasıl yapardı?" dedim. "Daha önceki yıllara ait gazete arşivlerini getirtiyordu. Bir sene önceki yengeci akrebe, akrebi kovaya değiştirip yazıyordu, on dakikada bitiriyordu" dedi ve ben de maalesef bir süre öyle yaptım. O yüzden inşallah okuyanlar bunlara inanmıyorlardır diye içimden hep dua eder, gülerim. Daha sonra şimdi ismini hatırlayamayacağım bir edebiyatçıyla bir röportaj yapmam istendi. Çok ünlü birisi değildi. O zaman yeni bir kitabı çıkmıştı. Onunla röportaj yaptım. Sanat haberleriyle uğraştım bir süre ama siyasi haberler ağır basınca o yönde ilerledim. Ancak genellikle röportaj, haber-röportaj biçiminde yazıyordum. Aşağı yukarı altı yıl, Haber, Haber-Röportaj ve Röportaj dallarında Yılın Gazetecisi ödülü aldım. Dünya gazetesinde 2,5 yıl İnsanların Olayları, Olayların İnsanları adlı köşemde yazılar yazdım.

Hiç haber atladınız mı, ya da atlatma haberiniz oldu mu?

Her kim ki, gazeteci olduğunu söyleyen, benim hiç atlatma haberim yok diyorsa, zaten gazeteci olarak kalamaz. Her kim ki, ben hiç haber atlamadım diyorsa, yaşamının en büyük yalanını söylüyordur. Bütün gazeteciler, ertesi gün gazetelere bakıp "Eyvah! Yandık, biz bu haberi atlamışız" deyip, hangi lafı işiteceğini düşünerek sabah işe kös kös gitmiştir. Ya da atlatma bir haberiniz çıkmıştır gazetede. Ertesi sabah gazeteyi sağ iç cebinize koyup göğsünüzü gere gere "Ben ne adamım be!" diyerek dolaşırsınız. Hele bir de sabah otobüste haberinizi okuyan birilerini görmüşseniz, bütün uykusuzluğunuzu, sıkıntılarınızı, parasızlığınızı, açlığınızı unutursunuz. Gazetede çıkan bir haber, gazetecinin çocuğu gibidir. Belki ömrü kısa bir çocuk ama... O onun çocuğudur.

Medyanın konumlanışını ve iktidarla ilişkisini nasıl değerlendirirsiniz? Yani medya 4. güç mü?

Bir kere bizim yerimiz, dördüncü erk olmaktır. Ama, özellikle tekelleşme sürecinden sonra dördüncü erk olmayı az buldular. Birinci güç olmaya çalışıyorlar. Yasama, yürütme, yargı hep biz olalım, hükümetleri biz tayin edelim, iktidarları biz gönderelim, istediğimiz kişileri, yargıdan önce, kamuoyu önünde biz mahkum edelim istiyorlar. Belki birinci güç olma hedefi, birtakım insanlara daha fazla kar sağlayabilir ama her şeyden önce demokrasiye olan inancı zedeler. Herkes yerini bilmeli, fazlasını istememeli. Zaten fazlasını istemeye de hakkı yok.

Türkiye'nin neredeyse her yirmi yılda bir yaşadığı darbelerin gazeteciliği nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

Tabi ben bu ihtilalleri birebir yaşadım. Örneğin babamı hapsettiler 1960 ihtilalinde. Yine 1971 muhtırasında babam bakandı, bakanlıktan düştü. Ben de bir gazeteci olarak bu olayların olumsuzluklarını yaşadım. Bir kere bu ihtilaller ve ardından gelen antidemokratik uygulamalar toplumun birtakım kurumlarını yozlaştırdığı gibi bizim

mesleğimizi de çok kötü bir şekilde yozlaştırdı. Bir sürü engeller konuldu önümüze. Ben hem 71'i hem de 80'i gazeteci olarak yaşadım. Yani biz bir takım subaylardan, "Bu haberi yayınlayalım mı, yayınlamayalım mı?" diye müsaade alıyorduk. Müsaade almadığınız taktirde gazete, ertesi gün kapanıyordu. Mesleğin dışındaki birinden haberi yazmak için izin almak çok ağrıma gitmişti.

1980 Darbesi öncesi ve sonrasını gazete sahipliği ve gazetecilik etiği açısından değerlendirebilir misiniz?

Eskiden gazetenin sahibi aynı zamanda gazetenin başyazarıydı. Onlar da haberden ve habercilik etiğinden anlıyorlardı. Şimdi ise habercilikle alakası olmayan, inşaatla ya da gıda sektörüyle uğraşan gazete sahiplerimiz var. Bu işin ticarete dönüştürülmesi, beraberinde tekelleşme olgusunu da getiriyor. 1980'lerden sonra belirginleşen tekelleşme olgusu meslek etiğini alt üst etti. Halbuki 1930'larda Amerika'da, 1940'larda Avrupa'da bu aşıldı. Örneğin Fransa'da basınla ilgili alınmış bir kararda şöyle deniliyor; "Basın ancak paranın kudretinden ve iktidarın kuvvetinden uzak olduğu sürece özgürdür." Eğer bir ülkede böylesine yoğun ticari ilişkiler içinde olan gazete patronları varsa, dağıtım birkaç kişinin elindeyse ve gazetelerin, hakkında haber yapılmayacak kişiler listesi varsa, çok hazin ama o ülkede gazetecilik yapılıyor denilemez. Tabii Türkiye'de sorun daha da büyük, bir de sendikasızlaşma var. Düşünebiliyor musunuz; bir gazeteci, gazetedeki köşesinde memurlara sendika hakkı tanınmıyor diye kaleminden kan damlarcasına yazılar yazsın, ama kendisi sendikalı olmasın. Bugün bir tane bile sendikalı gazeteci yok.

Sendikasızlaşma sizce meslek etiğini nasıl etkiledi?

Hiçbir güvencesi olmayan bir insana istediğinizi yazdırabilirsiniz. Birçok gazeteci işten çıkarılma korkusuyla patronunun çıkarlarının bekçisi haline geliyor. Benim hayatta en çok korktuğum şey, vazgeçilemeyecek kazançtır. Bir insanın kazancı vazgeçilemeyecek hale geldiyse her şeye boyun eğebilir.

Peki bu sürecin çok sesliliğe etkisi ne oldu sizce?

Bence tekelleşme ve sendikasızlaşma çok sesliliği ortadan kaldırdı. Bu süreç aynı zamanda ücretlerdeki dengeyi de ortadan kaldırdı. Eskiden merdiven sistemi vardı. En yüksek ücreti temsilci, sonra editör ve muhabirler alırdı. Şimdi muhabirler yine 100-200 milyonla geçinmeye çalışırken bazıları 20-30 bin dolar alıyorlar. Bu durumda çok para alanların kazancı vazgeçilemez hale geliyor. Dolayısıyla bunlar Türkiye'nin sorunlarından çok patronlarının sorunlarından bahsediyorlar. Ben şu anda işsizim. 260 milyon emekli maaşım var. Eşimin avukatlık bürosu var. Oradan sağladığımız kazançla geçiniyoruz.

Siz 1980 öncesinde ve sonrasında gazetecilik yapan biri olarak tekelleşme olgusunun haberin içeriğini nasıl etkilediğini söylersiniz?

Ben size bunu bir örnekle açıklayayım; eskiden bir gazeteye temsilci aranırken gazetecilik tecrübesi en iyi olan, o büroyu en iyi yönetebilecek olan kişiler aranırdı. Bugün ise ne yazık ki iktidarla ilişkisi en iyi olan kişi temsilci yapılıyorsa aradaki farkı fazlaca anlatmaya gerek yok herhalde.

Hem kamu yayıncılığı yapan TRT'de, hem özel yayıncılık yapan BRT'de görev yaptınız. Sizce TRT nedir, özel televizyonlar nedir?

Kamu yayıncılığı çok önemli bir şey. Her şeyden önce bir görev. Ancak bir şeye çok dikkat etmek lazım; çok izlenmek mi önemli, çok güvenilmek mi önemli? Şu anda Türkiye'de bulunan özel televizyonlar çok izlenmeyi birinci plana çıkarmışlardır. Bence birinci planda olan o, olmamalı. Reyting kaygısı, bu yozlaşmayı getirdi. Dünyanın hiçbir yerinde haber programlarında dansöz olmaz. Dünyanın hiçbir yerinde haber programları, kanla, gözyaşıyla başlayıp, öpüşmeyle, kucaklaşmayla bitmez. Haber, haberdir; magazin, magazindir. Biz, haber programı izliyoruz diye, bir şarkıcının diğeriyle olan aşkını izliyorsak ya da bir eşcinselin yaşamından kesitleri dakikalarca seyre-

diyorsak, o, haber programı değildir. Hala Türkiye'de çöplükten ekmek arayan insanlar varken, birinci sırada acaba bu sefaleti gösterip tedbirleri mi aramak haberdir, yoksa filanca şarkıcının geceyi kiminle, nerede geçirdiğini mi? Bir gazetecinin, televizyoncunun en önemli görevi, toplumu şu anda bulunduğu seviyenin bir üstüne çıkarmaktır. Şu anda yapılan yayıncılık, bütün ülkeyi bir varoş kültürüne kurban etmektedir.

Pekii, özel sermayeyle değil ama siyasal iktidarla yakın ilişki içinde olan TRT'nin tarafsızlığı konusunda ne söyleyebilirsiniz?

TRT'nin yasasının da bir an önce değişmesi lazım. Dünyanın hiçbir yerinde bakana bağlı kuruluş diye bir yayın kuruluşu olamaz. Bir yayın kuruluşunun bir yere "bağlı" olması ya da "ilgili kuruluş" olması, onun tarafsızlığını tamamen ortadan kaldırır. TRT bir an önce hem tarafsız hem özerk olmalıdır. Bu da ancak yasalarla sağlanabilir.

Ya özel televizyonların tarafsızlığı ve bağımsızlığı?

Bir kere bir yayın kuruluşunda mutlaka, çalışan temsilcileri olmalıdır. Dünyanın her yerinde var, ancak bizde yok maalesef. Kurumların yönetim kurullarında, çalışanların haklarını savunacak, istek ve taleplerini iletecek, çalışan temsilcileri olmalıdır. Bağımsızlık ancak bir şekilde sağlanabilir; editöryal bağımsızlıkla. Editöryal bağımsızlık olmadığı sürece, hiçbir yayın kuruluşunun tarafsızlığından yada bağımsızlığından söz edilemez. Birinin üzerinde siyasetçi olur, diğerinin üzerinde gazete patronu olur.

Vazgeçmediğiniz meslek ilkeleriniz nelerdir?

Bence insan hayatının her alanında kendi ilkelerini koymalı, kendini ortaya koymalı. Meslek ilkeleri tabii ki olmalıdır. Benim için ne olursa olsun yalan haber yazmamak bir ilkedir. Ayrıca hiçbir şekilde başkası tarafından kullanılmaya izin vermem.

"Başkası" diye tabir ettiğiniz haber kaynakları mı?

Evet. Hiçbir gazeteci haber kaynağının aleyhinde yazı yazamayacak kadar o haber kaynağıyla ilişki içinde olmamalıdır. Eğer aleyhinde yazamayacak kadar haber kaynağıyla ilişki içindeyse gerçek anlamda gazetecilik yapamaz. Kendimle ilgili bir örnek vereyim, siyasetçilerle gazetecilerin ilişkilerinin bozulmaması gerektiği ile ilgili bir örnek: dönemin dışişleri bakanından Kıbrıs ile ilgili bir bilgi almam istendi. Babamdan dolayı dışişleri bakanını tanıyordum; aile dostumuzdu. Telefon açar açmaz, hemen telefonuma çıktı. Ben de normalde amca dediğim için telefonda da amca diye hitap etmişim. İstenen bilgiyi aldım. Atlatma haber olacaktı. Ama bakana amca diye hitap ettiğim için şefim "Biz bakandan bilgi almanı istemiştik, amcandan değil" diyerek haberi kullanmadı. Benim yerime aynı bilgiye ulaşabilmesi için bir başka arkadaşımı görevlendirdi. Ama bakan o arkadaşın telefonuna çıkmamış. Ona rağmen benim aldığım bilgi gazetede kullanılmadı. O günden sonra benim hiç dayım, amcam olmadı. Hayatım boyunca unutamayacağım bir ders oldu bu.

Sizce haber toplama yöntemleri neler olmalı?

Etik değerleri olan yollardan haber toplanmalı. Onun dışındaki yöntemlerle alınan hiçbir haberin geçerliliği olamaz. Bence gizli kamerayla alınan haber, haber değildir. Haber kaynağının izni ve bilgisi olmadan haber yapmazdık biz. Çünkü haber alma hakkı kadar cevap verme hakkı da kutsaldır. Haberden daha değerli olan, insan ve ahlaktır.

Sizce Türkiye'de oto sansür işliyor mu?

Oto sansür ülkemizde hemen hemen hiç olmayan bir şey. Kendi kendimizi kontrol edebilmemiz için, öncelikle kendi eksikliklerimizi görmemiz ve bunları itiraf etmemiz gerekir. Kendi hatalarımızı masanın üzerine serme cesaretini hala kendimizde bulamıyoruz. Bu bulunamayınca oto sansür denilen şey otomatik olarak ortadan kalkıyor. Çünkü, zaten bunu bulsak ve bununla mücadele etsek, zannediyorum pek çok gazetenin yöneticisinin değişmesi gerekir.

Habercilik etiğinin uygulanması için gazetedeki yöneticiler neler yapmalıdır? Sizin yöneticilik yaptığınız dönemde bir muhabiri bu konuda uyarmanız gerekti mi?

Sonuçta ahlak, verilebilecek bir ders değildir. Kişinin içinde olmalıdır. Bu bir tercihtir. İnsan bunu bir yaşam felsefesi haline getirememişse, zaten yapılabilecek çok fazla şey yoktur. Ancak bir yönetici olarak sizin yaptıklarınızdan dersler çıkarabilirler. Siz eğer patronun, yazdığınız habere müdahalesi yüzünden istifa ediyorsanız, aşağıdakiler de bundan dersler çıkarırlar. Ya, bu adam doğruyu yaptı derler, sizi izlerler; ya da bu adam istifa etti, aç kaldı, bunu yapmayalım derler. Bu, o insanların doğasıyla ilgilidir. Sonuçta, bu ülkede Reha Muhtar en çok izlenen haberciyse, onun altında çalışan muhabirler de başka türlü davranamaz. Bence önce üsttekilerin kendine çeki düzen vermesi gerekiyor.

Genellikle yapılan kötü yayınlar üzerine, yayın kuruluşlarının şöyle bir savunması vardır; halk böyle istiyor. Bu doğru mu sizce?

Hayır. Halk öyle istemiyor aslında. Zaten bunu biliyor olmak benim tek umudum. Aydınlığı burada görüyorum. Size bunu yaşadığım bir olayla anlatayım; ben her yıl iletişim fakültelerinin mezuniyet törenlerine giderim. Geçen yıl Gazi Üniversitesi'nin törenindeydim. Törende, okul birincilerine meslek andı okutuyorlar. Gazetecilik bölümünün birincisi, bir cici kızımız, çıkıp andını okudu ve andını şöyle bitirdi; "...ve Reha Muhtar gibi yayıncılık yapmayacağıma namusum ve şerefim üzerine ant içerim" salondaki herkes o kızımızı alkışladığına göre, demek ki halk gerçekten de öyle istemiyor.

Haberlerinizden dolayı tehdit ya da yıldırıcı tepki aldınız mı?

Tabii ki aldım. Eğer ben Türkiye'de tekelleşme olmasın diyorsam, her yerde sendikalı gazeteciler çalışmalıdır diyorsam, en azından buna gazete patronları karşı çıkacaktır. Yani birinci farklı düşündüğümüz kesim onlardır. Ama onlar karşı çıkacak diye ya da Nazmi Bil-

gin iki yıldır işsiz diye doğruları söylemekten vazgeçersem, o zaman bu oturduğum oda da oturmamam lazım. Sonuçta eğer ben bunu göze almışsam sonuna kadar da doğruları söyleyeceğim. Bu sadece Gazeteciler Cemiyeti Başkanı olarak değil, bu ülkenin bir vatandaşı olarak benim, hepimizin görevi. Ben Türkiye'yi çok seviyorum; herkes çok seviyordur ama ben bir başka seviyorum bu ülkeyi. Benim için bir aşk bu. Tanrı'nın insanoğluna verebileceği en büyük hediye bu topraklar üzerinde yaşamaktır bence. Bir açık hava müzesinin üzerinde yaşıyoruz. Renkler, diller, ırklar kaynaşmasıyız, biz. Medeniyetler kucaklaşmasıyız. Dünyanın hiçbir yerinde Karadeniz'deki kadar yeşil tonu yok. Dünyanın hiçbir ülkesine güneş Anadolu'yu aydınlattığı kadar güzel doğmuyor. Bu kadar güzel bir ülkede yaşıyoruz, elbette bir takım şeyleri savunacağız. PKK'yla da mücadele edeceğiz, Hizbullah'la da mücadele edeceğiz. Bu ülkenin bölünmesini, parçalanmasını isteyen herkesle mücadele edeceğiz. Bu sırada da tabii ki tehdit de alacağız, tepki de alacağız.

Peki bu mücadeleniz davalara neden oldu mu?

Radikal dinci kesim beni bir çok şeyle itham etti. Meclis kararını uygulayıp türbanlı gazetecilere basın kartı verdirtmediğim için hem tehdit hem de tepki aldım. Sonuçta o, resmi bir kimliktir ve yönetmeliklerde belli kuralları vardır bunun. Yani benim şahsi bir uygulamam değildir. Sonuçta kimsenin, dini duygularıyla, inançlarıyla bir problemim yok. Ancak, Yeni Şafak, Akit, Zaman gibi gazeteler beni açıkça hedef gösterdiler. Ben de onlara dava açtım ve hepsini kazandım. Ama bunlar her zaman olan şeyler. Bunlarla mücadele edilmesi gerekir. Ben de Atatürkçülükten hareketle yapılacak her türlü mücadelede varım.

Aynı mücadeleden dolayı yaşamına son verilen gazeteciler ve faili meçhul diye tabir edilen gazeteci cinayetleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Tarih boyunca, bir kişinin öldürülmesi ile inançlar asla sona ermemiştir. Bu bir bayrak yarışıdır. Tabii ki, cumhuriyetin temel ilkele-

rini, Atatürkçülüğü savundukları için, gazetecilerin, yazarların öldürülmesi çok elem verici bir şeydir. Ama, biz bugün o cesur insanların sayesinde bu ülkede yaşayabiliyor ve burada sizinle özgürce konuşabiliyoruz. Onlar, çok kutsal bir bedel ödemişlerdir.

Nazmi Bilgin nasıl bir insandır?

İnsan kendini ne derece doğru anlatabilir bilemiyorum ama çok duygusal bir insan olduğumu biliyorum. Özellikle yaşlandıkça, elli yaşını geçince, eskiden film seyrederken ağlamıyordum, şimdi ağlamaya da başladım. Demek ki yaşlılık insanı biraz daha duygusal yapıyor. Dostluğa, arkadaşlığa çok önem veririm. Şimdiye kadar küs olduğum kimse olmadı. Hatta küs olmak isteyenlere bile bu fırsatı vermedim. Çünkü, ben insanların sorunları konuşarak çözebileceklerine inanıyorum. Çocukları çok seviyorum. Onlarla konuşmak, onlarla bir şeyleri paylaşmak beni çok mutlu ediyor. Herhalde bu mesleği yapmasaydım, öğretmenliği seçerdim. Her konuda fanatik olmamaya direniyorum ama Galatasaray konusunda fanatiğim. Ayrıca fanatik bir Erzurumluyum. Bir parça da inatçı bir tarafım olduğuna inanıyorum. Bahçelievler Deneme Lisesi'ni bırakıp gizlice parasız yatılı sınavlarına girdim. Erzurum'da parasız yatılı okulda okudum liseyi. Çabuk sinirlenirim ama çok çabuk da yatışırım. Kimseyi üzemem, elimden gelmez. Hatta arkadaşlarım bana çok kızarlar; "O, haksız, sen neden alttan alıyorsun?" diye ama ne bileyim ben böyleyim. Yapılan bir haksızlığa asla sessiz kalamam. Hatta bu yüzden meslek yaşamım istifalarla doludur. Bunların yüzde doksanı benimle ilgili değildir. Orada yapılan bir haksızlığa baş kaldırmışımdır. Sonunda ben işsiz kalmışımdır ama savunduğumuz arkadaşların çoğu da o görevlerine devam etmişlerdir. Ama bunların hiçbirinden pişman değilim. Sonuçta bu sadece o insanlara yapılmış bir haksızlık değildir benim için, insanlığa karşı yapılmış bir haksızlıktır.

İstifalarınıza örnek verebilir misiniz?

Bir kere hepsinden sevgiyle ayrıldığımı sanıyorum. İstifalarım çok oldu ama hiç kavga etmedim. Son Havadis ve Dünya gazetelerinden ve son olarak da BRT'den istifayla ayrıldım. BRT'de örneğin, çalışan bazı arkadaşları tasarruf gerekçesiyle işten çıkarmak istediler. Sonuçta Ankara temsilcisi olarak en yüksek maaşı ben alıyordum ve eğer bir tasarruf gerekiyorsa önce beni çıkarmaları gerektiğini düşündüm.

"Gazetecilik insanın yaşamından çalan bir meslektir" derler. Sizin için de öyle mi?

Gazetecilik bence bir meslek değil, bir hayat tarzıdır. Bir hayat tercihidir. İletişim fakültelerinden çok başarılı gençlerimiz yetişiyor ama bizim Şinasi Nahit Berker ağabeyimizin çok ünlü bir lafı var; "Gazeteci olunmaz, doğulur" diye. Bu bir yaradılış. Zor bir iş ama çok güzellikleri de var. Her zaman magazini görmemek lazım. Bir gün böbrek yetmezliği olan bir çocuğu kurtarabiliyorsunuz, gidişe dur diyebiliyorsunuz. Bir gün bir faili meçhulü ortaya çıkarabiliyorsunuz. Birgün bir Susurluk olayını, ASKİ'yi, İSKİ'yi ortaya çıkarabiliyorsunuz ve ertesi gün haberinizi gazetede gördüğünüzde büyük bir gurur duyuyorsunuz. İnsanlar alıp okuyorlar. Sonuçta bizim işimiz tek başınızayken anlamlı olamıyor. Siz bu işi toplumun yararına yapıyorsunuz. İşte o yüzden çok da büyük bir sorumluluk istiyor. Evet. İnsanın çok fazla vaktini alıyor. Ama biz bu yolu seçtiysek, yakınlarımızın da bizsizliğe alışması gerekiyor. Ama yine de benim en büyük pişmanlıklarımdan biridir; büyürlerken çocuklarımın yanında olamadım. Onlara daha fazla zaman ayırabilmeyi çok isterdim. Ama bu istek kendi adıma değil. Sonuçta ben uykuyu çok seven bir adam değilim. Günde en fazla beş saat uyuyabiliyorum. Ben işkolik bir adamım. Cemiyetçiliği de abartarak yapıyorum.

Biraz da Cemiyet'ten ve çeşitli yönetim kurulu üyeliklerinizden bahsedebilir misiniz?

Evet. Gazeteciler Cemiyeti ve gazetecilik hemen hemen aynı döneme rastlıyor, 1970'li yıllar. Cemiyete üye oluşumdan kısa bir süre sonra Yönetim Kurulu'na girdim. Genel sekreterlik yaptım, 14 yıl kadar. 10 yıl öncede ittifakla cemiyetin başkanlığına seçildim. İttifakla diyorum, çünkü birbirinden çok farklı düşünen insanların hepsinin oyunu almak çok zor bir iştir. Bunu nasıl becerdiğimi ben de bilemiyorum. Onun dışında UNESCO Türkiye Milli Komitesi üyeliği ve denetçiliğini yapıyorum. Aşağı yukarı beş yıldır da Basın İlan Kurumu Yönetim Kurulu üyesiyim.

Cemiyette farklı siyasal görüşlerden insanlar aynı çatı altında bulunuyor. Onları bir araya getirmeyi ve hepsinden destek almayı nasıl başardınız?

Evet. Cemiyetimizde çok uç noktalarda duran arkadaşlarımız var. Ama biz şöyle bir felsefe oluşturduk; bu kapıdan içeri giren herkes, siyasi düşüncelerini portmantoya asıp öyle içeri girer. Biz buraya siyaseti sokmadık. Beraberce mesleğe ilişkin sorunlarımızı konuştuk. Sonuçta bu sorunların sağı, solu, ortası yok. Ama siyasette, sağ, sol var. Hatta sağın sağı, solun daha da solu var. Bunları benimseyen arkadaşlarımız da var. Ama şunu söyleyeyim; Atatürkçülük temel ilkemizdir, onu da hiç tartıştırmadık bile. Sonuçta başardık. Bu portmanto fikri işe yaradı. Önemli olan, yapıcı ve güvenilir olmak sanırım.

Birbirinden farklı siyasal görüşteki gruplarla mesleğe ilişkin sorunlarınız ya da eleştirileriniz benzerlik gösteriyor olabilir. Peki bu gruplarla eylemlerde ya da konferanslarda bir arada bulundunuz mu?

Tabii ki. Sık sık konferanslarda, toplantılarda bir araya geliyoruz. Ben düşüncelerimi söylüyorum, onlar da söylüyorlar. Ben zaten işim

gereği sürekli siyasetçilerle temas içindeyim. Mesela bir örnek vereyim; Gazeteciler Cemiyeti'nin önerisiyle mecliste bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına karar verildi ve meclisteki altı siyasi partinin altısı da kararın altına imza attı. Sonuçta bunlar bizim sıkıntılarımız, ülkenin sıkıntıları. Demek ki biz mantıklı ve haklı şeyler söylediğimizde, hepsi de bizim etrafımızda bir araya gelebiliyorlar. Tabii onlar yanlış bir şey söylediğinde biz onların her zaman karşısında oluyoruz.

Yaşanılan kriz medyada söylem bazında çok abartıldı ve birçok gazeteci işten çıkarıldı. Sizce içinde bulunduğumuz kriz bu kadar büyük mü?

Gösterilen kriz, 4 bin kişinin işten çıkarılmasını gerektirecek bir kriz değil. Kriz bahane edilerek bir dolu insan işten çıkarılmıştır. Eğer bizim alanımız da krizden bu kadar etkilenmiş olsaydı, Doğan Grubunun medya kuruluşları Türkiye'nin en fazla vergi veren kuruluşları olmazlardı. En fazla vergi verebilmek için, en fazla kar etmek lazım. Bir kuruluş vergi sıralamasında en üst sıralarda yer alacak kadar kar ediyorsa, bu kadar insanın işten çıkarılmasının bir ekonomik krize bağlanması inandırıcı olmaz, beni inandıramazlar.

Peki bunların kaçı size geldi, bir çözüm aramak ya da üye olmak için?

Bizim üyelerimiz geldiler. Zaten benim çıkarıldıkları aynı gün haberim olur. Onlar iş bulmaya çalışıyoruz, onları yönlendiriyoruz, kendi bağlantılarımızı araya sokup, daha fazla mağdur olmamaları için uğraşıyoruz. Onlardan projeler istiyoruz ve bunların karşılığında maddi imkan sağlıyoruz. Kitapları varsa onların basılmasını sağlıyoruz. Bunların hiç birini yapamazsak, bizim günlük bir gazetemiz var, 24 Saat, onları orada çalışıyor gösterip, en azından sigortalarının sürmesini sağlıyoruz.

Şu anda meslekte çalışan bir çok alaylı ve okullu gazeteci var. Hangilerinin öncelikli olacağı konusunda da bir çok tartışma var. Siz Gazeteciler Cemiyeti olarak Meclise bu konuda iletişim fakültelerinin lehine bir öneride bulurdunuz mu?

Bu konuda yalnızca iletişim fakültesi mezunlarının lehine bir çaba içinde olmak, yıllardır bu işi yapan alaylı gazetecilere büyük haksızlık olur. Sonuçta bir çok iyi gazetecinin tıp fakültesini yarıda bırakmış olduğunu ya da kiminin hukuk mezunu olduğunu biliyoruz. Bunları birbirinden ayırmak doğru olmaz. Ama iletişim fakültesi hakkında bu cemiyetin çok önemli bir görüşü var. Bu cemiyet sizin fakültenizin kurucusudur. Dolayısıyla, kurucusu olduğu bir müessesenin öğrencilerinin haklarını savunmayacak da kimin hakkını savunacak. Bir kere, iletişim fakültelerinin kendi televizyon ve radyolarına kavuşması lazım. Bir an önce bu konunun yasal düzenlemeye kavuşması gerek. Ben bir bankaya gidiyorum ve bankonun arkasında iletişim fakültesi mezunu biri duruyor. Böyle şeyler gözlerimi dolduruyor, çok üzülüyorum. Bir de iletişim fakülteleri açılırken hesabı çok iyi yapılmalı. Şu anda sanırım Türkiye'de 23-24 tane iletişim fakültesi var. Bunlar açılırken ülkenin ihtiyaçları ve potansiyeli göz önünde bulundurulmalı. Yoksa bunlarının sayısının fazlalığı ancak, ızdırabı artırır, işsizleri artırır. O dengeyi iyi kurmak gerek.

Bizler iletişim fakültesi öğrencileri olarak, bir çok konuda karamsarlık yaşıyoruz ve bir umut ışığı görmek istiyoruz. Siz bu umudu nerede görüyorsunuz?

Ben o umudu Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi okul birincisinin meslek andında görüyorum. Zaten bunun böyle gitmesi mümkün değil. Bu mücadele birlikte yapılacak; parlamentosuyla ,vatandaşıyla, öğrencileriyle... Bir kere siyasetçi- medya patronu ilişkilerinin kocaman bir mercek altına alınması gerekiyor. Sendikal hakların tanınması gerekiyor. Ayrıca çok büyük bir görev de izleyicilere ve okurlara düşüyor. Beğenmedikleri, ekranda görmek istemedikleri şeyleri, protesto etmeliler. Bu yapılmazsa o yayınlar devam eder, o gazete politikaları devam eder. İzleyici ve okur baskısından daha

büyük bir baskı olamaz. Bundan daha etkin bir yol da asla olamaz. Eğer insanlar Çarkıfelek'i aradıkları kadarın beşte biri kadar bunun için arama yapsalar, televizyonlardaki yayın politikalarının yüzde yirmisini değiştirirler. Kupon kuyruklarında bekledikleri zamanın küçük bir bölümünü bir faks çekmeye yada mektup yazmaya ayırsalar gazetelerin yayın politikalarını değiştirirler. Biz burada ancak öncülük yapabiliriz, daha fazlasını yapamayız. Ben toplumuzun düşünceleriyle yaptıklarının çeliştiğini görüce çok üzülüyorum. Ne zaman birine mikrofon uzatsanız, "Gazete dediğin haber vermelidir. Diş macunu değil mürekkep kokmalıdır" derler. Ama bir bakarsınız, promosyon kuyruklarında kilometrelerce sıra beklerler. O zaman ya bu bekleyenler uzaylı, ya da mikrofona konuşanlar. Önce toplumun kendini oto kontrolden geçirmesi gerekiyor.

Eğer bir gazete yayınlama yada televizyon kurma imkanınız olsaydı, referansınız hangi dönemin gazeteciliği ve etiği olurdu?

Bizler, Ahmet Eminlerin, Sedat Simavilerin, Ercüment Karacanların hem sahiplik, hem başyazarlık yaptığı bir dönemden, bugün dilekçeyi bile başkasına yazdıran gazete sahipleri dönemine geldik. Ben gazetenin sahibinin gerekirse dünya ve ülke konularında makale yazabilecek eğitimde ve bilgide olduğu bir gazetede çalışmak isterdim ya da böyle bir gazetenin sahibi olmak isterdim. Çalışanların sigortalı olduğu bir gazete çıkarırdım. Asla siyasi ve ticari bir organizasyonu olan bir gazetenin sahibi olmak istemezdim, belki iflas ederdim ama...

Sizin için "Çalışabileceği alan oldukça dardır" diyorlar. Siz ne dersiniz?

Evet. Meslek ilkelerinize bu kadar bağlı olursanız çalışabileceğiniz alan daralıyor. Aslında ülkemizde çalışmayı isteyebileceğim bir gazete ya da televizyon yok, maalesef yok.

Sizinle çalışmak için teklif getirenler olmuyor mu?

Çok teklif aldım. Hem de öyle cazip teklifler ki; bir çok insanın balıklama atlayacağı türden. Ama dedim ki kendi kendime; "Nazmi Bilgin! 51 sene direnmişsin. Artık sonuna geldin, bundan sonra yapsan kaç sene daha yapacaksın bu işi. O süre içinde de direnmene devam et" ve bu cazip teklifleri kabul etmedim. Ara sıra başkalarına da nasihat çekiyorum ama nasihatlerin en ağırını kendime çekiyorum. Kendime son nasihatim bu oldu.

Okuduğunuz gazete ve seyrettiğiniz televizyon hangisi?

TRT'yi seyrediyorum. Kanal 8'i keyifle izliyorum. Okumadığım zaman kendimde çok büyük eksiklik hissettiğim bir gazete var; Cumhuriyet gazetesi. Eğer onu okumazsam, o gün kendimi gazete okumuş olarak hissetmiyorum.

Okuduğuz yazarlardan örnek verebilir misiniz?

Son dönemlerde, işsiz ve aşsız kalmasına rağmen hiç eğilmemeyi ve kırılmamayı ilke edindiği için zevkle okuduğum Necati Doğru var. Yine, toplumun yanlışlıklarıyla, çelişkileriyle çok güzel bir üslupla alay eden Bekir Coşkun'u çok büyük bir keyifle okuyorum.

Büyük siyasal partilerin hepsinden teklifler aldığınızı öğrendik. Bunun nedeni ne olabilir?

Öncelikle şunu söyleyeyim; benim hangi partiye oy verdiğimi eşim de dahil, kimse bilmez. Ancak hiçbir zaman burnunun dikine giden bir partici olmadım. Teklif almama gelince, ki size kim söylediyse herhalde doğru söylemiştir, benim ülkeye bakış açım hepsiyle örtüşüyor demek ki. Bu ülkeyi çok seviyorum. Atatürk'ün ve cumhuriyetin temel ilkelerine bağlıyım, çağdaşlığı savunuyorum. Bu düşüncelerle örtüşen her partiden teklif gelmesini doğal karşılıyorum. Yani her fikre uyan bir adam gibi düşünmüyorum kendimi. Ama sanırım benim ana fikirlerim, o siyasi partilerin temel fikirleriyle uyuşu-

yor. Ama şu anda siyasete girmeyi düşünmüyorum. Türkiye'nin şu anki siyasi yapısının seçilmiş kişilerden değil, atanmış kişilerden oluştuğunu düşünüyorum. Ben pek emir altına giremem. Oysa şu anki siyasi partilerin yapıları, genel başkan hegemonyalı bir siyasal olay. Şu andaki yapıyla, siyasi sistemle, seçim kanunlarıyla bana uygun gelmiyor, beceremem.

Gazetecilik yapan mankenler hakkında ne düşünüyorsunuz?

Öncelikle şunu düzelteyim, her yerde düzeltiyorum, "gazetecilik yapan" değil. Çünkü, ben onları meslektaşım olarak görmüyorum. Eğer ben gazeteciysem onlar gazeteci değil, eğer onlar gazeteciyse ben gazeteci değilim. Ama, ben otuz yıllık geçmişime baktığımda gazeteci olduğumu söyleyebilirim ya da benim gibi ekmeğini bu işten kazananlar gazetecidir. Her ekranın arkasında gördüğünüz kişi, yayıncı değildir. Aynı şekilde, herhangi bir gazetede belli sütunlar verilmiş kişi de gazeteci değildir. Ne o ekranın arkasında görülmek, ona yayıncı sıfatını verir, ne de o köşede yazı yazmak, ona gazeteci sıfatını verir. Onlar, dolgu malzemeleridir ve süs bitkileridir. Onlar, bir süre sonra solup gidecek. Ama açlığa, sefalete göğüs geren bu büyük bahçede bir sürü çınar ağacı var. Onların kökleri her zaman yaşayacak.